

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

Економічне відділення
Циклова комісія економічних дисциплін

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ціноутворення

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Підприємництво та торгівля

(назва)

Програма навчальної дисципліни з ціноутворення розроблена на основі Освітньо-професійної програми Підприємництво та торгівля, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. – Рівне, затвердженої вченою радою НУБіП України, 26.04.2023 р. № 10,

Розробники: Прончук Людмила Василівна, викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії;

Програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії економічних дисциплін

Протокол від 27 серпня 2024 р. № 1

Голова циклової комісії економічних дисциплін

27 серпня 2024 р. _____ Оксана КОНОНЧУК
(підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено методичною радою ВСП «РФК НУБіП України»

Протокол від 27 серпня 2024 р. № 1

27 серпня 2024 р. _____ Голова _____ Людмила БАЛДИЧ
(підпис) (ініціали та прізвище)

Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	2
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Курсова робота	-
Форма контролю	екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної	
Форма навчання	денна
Рік підготовки	2024-2025
Семестр	5
Аудиторні години:	42
Лекційні	20
Практичні	12
Семінарські	-
Самостійна робота	48
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є отримання студентами необхідних знань з питань формування і використання цін, по вирішенню багатфакторних проблем ціноутворення в сучасних ринкових умовах, що дасть можливість розробки формування цінової політики і цінової стратегії підприємства.

Після опанування дисципліни студент повинен:

Знати: - поняття ціни, взаємозв'язок категорій ціна і ринок, ціна і гроші.

- суть процесу ціноутворення, залежність цінової стратегії від етапу життєвого циклу, на якому знаходиться товар;
- чинники макросередовища, що впливають на ціни: загальний стан економіки, політичні чинники, податкова, кредитно-грошова, зовнішньоекономічна політика держави, політика державного регулювання цін;
- теорія трудової вартості та її основні положення: ціна як грошовий вираз вартості товару; можливість та необхідність відхилення ціни від вартості, споживча вартість, вартість товару і ціна;
- ціна як інструмент механізму державної економічної політики, види цін в залежності від видів ринку, рівня їх лібералізації, галузевої форми продукції, структури товаропросування, характеру використання, форми франкування.
- поняття собівартості продукції та її склад,
- роль ціни в економічній стратегії підприємства,
- дослідження ринку як необхідна передумова здійснення підприємством активної політики ціноутворення,
- сутність державного контролю за цінами, необхідність державного регулювання цін в умовах ринку, головні функції держави в галузі ціноутворення
- особливості ціноутворення на ринку споживчих товарів та послуг, ціноутворення в сільському господарстві, закупівельні ціни і проблеми еквівалентності обміну між сільським господарством і промисловістю,
- особливості світового ринку: його структура та ціноутворюючі фактори, зв'язок між світовими та внутрішніми цінами.

Вміти: - розробка стратегічного плану щодо формування ціни.

- обрати необхідні методи ціноутворення для досягнення визначеної мети.
- визначати складники ціни.
- виявляти чинники, що розширюють межі, у яких компанія може встановлювати свої ціни, а також з'ясувати ціль, яку вона ставить перед собою;
- характеризувати криву попиту і те, як вона впливає на валовий і маржинальний доходи компанії.
- розповідати, чим важлива цінова еластичність попиту для менеджера, який приймає рішення про встановлення цін.
- розраховувати беззбитковість для різних співвідношень ціни, постійних і змінних витрат на одиницю продукції.
- розраховувати початкову орієнтовну ціну за допомогою методів, що базуються на оцінюванні попиту й витрат, спрямованих на збільшення прибутку або переваг над конкурентами.

Очікувані результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 3. Здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких та торговельних структур

СК 4. Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній та діяльності.

СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

СК 9. Здатність застосовувати моделі електронної комерції у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

Результати навчання:

РН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні й телекомунікаційні технології обміну та поширення професійно-спрямованої інформації у сфері підприємництва та торгівлі діяльності.

РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці.

РН 13. Застосовувати отримані навички з основ обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій та торговельній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ціноутворення

Тема 1. Теоретичні основи ціни та ціноутворення.

Ціна як інструмент економіки. Поняття, функції цін, принципи ціноутворення. Теорії, що визначають цінність товару: теорія попиту та пропозиції; теорія трудової вартості; теорія граничної корисності. Поняття та сутність ціноутворення. Система цін і ознаки, покладені в її основу. Вклад українських вчених у розвиток теорій цінності товарів.

Тема 2. Аналіз попиту і оцінка його еластичності

Значення попиту для ціноутворення і методичні основи його визначення. Цінова еластичність попиту: її види і способи визначення. Застосування цінової еластичності попиту в ціноутворенні. Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту за доходом. Прогнозування зміни попиту при зміні ціни. Практичні методи визначення попиту і його цінової еластичності. Особливості сприйняття ціни споживачами.

Тема 3. Види цін та їх класифікація.

Класифікаційні фактори в системі цін. Характеризуються класифікаційні фактори системи цін. Видові групи цін, сформовані за відповідною факторною ознакою: характером економічного обороту (сфери обслуговування), територія поширення, час дії, порядок відшкодування споживачами витрат з доставки, ступінь впливу держави на процес ціноутворення, маркетингова стратегія. Вільні ціни та їх різновиди Види вільних цін. Регульовані ціни та їх характеристика. Види регулювання цін на продукцію агропромислового сектору економіки України на сучасному етапі – положення законів України та практики їх реалізації (мінімальні та максимальні ціни на об'єкти цінового регулювання на ринку зерна, і т.п.).

Тема 4. Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні.

Поняття державного цінового регулювання та його цілі. Форми і методи державного регулювання цін. Державне регулювання цін монопольних утворень. Контроль за дотриманням державної дисципліни цін. Види цінового регулювання на сільськогосподарську продукцію та продовольство. Практика державного регулювання цін. Інтервенційні операції на аграрному ринку. Заставні операції на аграрному ринку. Ретроспектива введення заставних цін на ринку зерна України, світова практика застосування заставного механізму регулювання цінової ситуації на аграрному ринку. Регулювання цін на продовольство.

Тема 5. Світовий досвід державного регулювання цін.

Вимоги міжнародної спільноти, щодо механізмів регулювання ринку. Основні заходи державної підтримки сільського господарства в Світовій організації торгівлі, згідно "Угоди про сільське господарство". Поділ усіх заходів на три скриньки: "зелену", "жовту" та "блакитну". Цінове регулювання в ЄС. Спільна аграрна політика ЄС. Етапи розвитку Спільної аграрної політики Євросоюзу. Цінове регулювання в США. Цільові ціни (гарантовані ціни). Заставні операції Товарно-кредитної корпорації (ТКК), прямі платежі фермерам, заходи з регулювання розмірів сільськогосподарського виробництва.

Тема № 6. Структура ціни. Витрати, прибуток та інші елементи ціни.

Функції ціни. Витрати підприємства як основа формування ціни. Собівартість, її склад та види. Елементи системи калькулювання. Методи калькулювання продукції. Класифікація витрат за елементами. Витрати, що не включаються до собівартості продукції. Подається схематичне зображення роздрібною ціною одиниці продукції сільськогосподарського походження по технологічному ланцюгу її виробництва: від складових витрат в аграрному виробництві,

включаючи реалізацію і транспортування від сільськогосподарського товаровиробника до переробного підприємства, затрати і доходи переробників, торгівельної мережі, податки тощо.

Тема 7. Основні методи ціноутворення.

Основні складові ціни та методи ціноутворення. Характеристика методів, моделей, етапів формування цін в залежності від стратегії учасника ринку. Трансформація категорій «витрати» та «ціна» в теорії і практиці господарчої діяльності – питання розглядається на конкретних прикладах технологічного ланцюга виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції. Суть методики ціноутворення. Витратні методи ціноутворення: Методи “витрати +”; Метод безбитковості та цільового прибутку. Поділ витрат на постійні та змінні. Методи ціноутворення з орієнтацією на попит. Методи ціноутворення з орієнтацією на конкуренцію.

Змістовий модуль 2. Стратегії та особливості ціноутворення у різних галузях економіки

Тема 8. Стратегії ціноутворення.

Класифікація стратегій ціноутворення в залежності від цілей ціноутворення підприємства (фірми). Стратегія високих цін або "збирання вершків"; стратегія диференційованих цін; стратегія пільгових цін; стратегія дискримінаційних цін; стратегія єдиних цін; стратегія гнучких, еластичних цін; стратегія престижних цін; стратегія стабільних, незмінних, стандартних цін; стратегія неокруглених цін; стратегія цін масових закупок; стратегія співвідношення рівня цін з якістю товарів; стратегія низьких цін; стратегія цінового лідера; стратегія конкурентних цін; стратегія нестабільних цін.

Тема 9. Ціноутворення і проблеми еквівалентності обміну в АПК.

Інфляція та ціноутворення. Наводяться різноманітні визначення інфляції та характеристики особливостей її видів (очікуваної, неочікуваної, збалансованої, незбалансованої, помірної, галопуючої, гіперінфляції, інфляції попиту, інфляції пропозиції, цінової інфляції тощо). Вказуються фактори, що спричиняють інфляцію, а також наслідки. Розглядається крива Філіпса (взаємозв'язок інфляції та зайнятості). Наводяться урядові методи боротьби з інфляцією.

Диспаритет цін на сільськогосподарську продукцію та продукцію, спожиту аграрним сектором. Визначення паритету цін, формула розрахунку паритетної ціни, місце індексів цін в системі їх встановлення. Досвід США з визначення даних показників. Причини диспаритету цін в Україні, його динаміка та сучасний стан. Дані співвідношення цін на конкретні види товарів. Шляхи подолання диспаритету цін та встановлення раціонального співвідношення цін на сільськогосподарську продукцію та промислову продукцію (послуги), спожиту аграрним сектором.

Тема 10. Встановлення цін на взаємопов'язані товари і нелінійне ціноутворення.

Форми взаємозалежності товарів. Загальні умови та цілі встановлення цін на взаємозамінні товари. Метод цінових ліній. Економічне обґрунтування диференціації цін. Деякі підходи до встановлення ціни на взаємозалежні товари. Ініціативна зміна цін на взаємозалежні товари. Пакетне ціноутворення: визначення, форми і правила використання. Обґрунтування пакетного ціноутворення. Економічні підстави для нелінійного ціноутворення. Знижки за кількість придбаного товару.

Тема 11. Ціни і ціноутворення в зовнішній торгівлі.

Пошук інформації про ціни. Види цін у зовнішній торгівлі. Механізм розрахунку експортних цін. Встановлення цін на імпортовану продукцію. Митне регулювання ціноутворення.

Особливості визначення митної вартості. Індикативні ціни. Особливості укладання зовнішньоторговельних контрактів. Сертифікат походження зовнішньоторговельної діяльності. Митна політика інших цін. Ціноутворення у магазинах безмитної торгівлі.

Тема 12. Основи біржового ціноутворення.

Розглядаються сутність, цілі і методи біржового котирування цін. Основні біржі, які є орієнтиром при формуванні цін на основні види сільськогосподарської продукції. Котирування цін, як основний елемент ринкового ціноутворення. Трактуються біржових графіків, основні цінові тренди та методи прогнозування цінових ситуацій. Правила тлумачення торговельних термінів Міжнародною торговою палатою – ІНКОТЕРМС. Умови поставок, як базовий елемент біржового ціноутворення.

Тема 13. Ціноутворення у торговельній діяльності.

Загальні правила торговельної діяльності. Методи формування цін торговими підприємствами. Ціноутворення у громадському харчуванні. Ціни комісійної торгівлі. Позначення цін.

Тема 14. Особливості ціноутворення в за умов цифровізації.

Функціонування електронної комерції в Україні. Переваги та недоліки використання електронного бізнесу. Моделі електронної комерції та особливості ціноутворення в залежності від обраної моделі. Віртуальний магазин (крамниця), віртуальна вітрина. Витрати пов'язані зі створенням Інтернет-магазину: створення веб-сайту, доступ в Інтернет, хостинг, реєстрація доменного імені, дизайн сайту і т.д. ; витрати на залучення і підтримку споживачів; витрати на рекламу; витрати, пов'язані з вибором платіжної системи; витрати на доставку товару покупцеві, тощо.

Тема 15. Моніторинг та контроль цін.

Значення системи цінового моніторингу. Поняття цінового моніторингу. Досвід США щодо формування системи відстеження цін в аграрному секторі: діяльність служби сільськогосподарського маркетингу Міністерства сільського господарства та федеральних служб США, Сільськогосподарський акт маркетингу, програма ринкових новин.

Практика збору інформації про аграрний ринок в Німеччині, Румунії, Болгарії, Чехії та ін. країнах. Спроби організації системи моніторингу цін в Україні: проблеми та недоліки. Здійснення контролю за цінами в Україні. Функціонування Державної інспекції з контролю за цінами, Антимонопольного комітету України, Державної податкової адміністрації України: завдання, компетенція, права. Штрафи та інші фінансові та не фінансові санкції за порушення дисципліни цін.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ціноутворення				
Тема 1. Теоретичні основи ціни та ціноутворення	6	2		4
Тема 2. Аналіз попиту і оцінка його еластичності	6	2	2	2
Тема 3. Види цін та їх класифікація	6	2		4
Тема 4. Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні	6	2		4
Тема 5. Світовий досвід державного регулювання цін	6	2		4
Тема 6. Структура ціни. Витрати, прибуток та інші елементи ціни.	6	2		4
Тема 7. Основні методи ціноутворення.	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 1	44	14	4	26
Змістовий модуль 2. Стратегії та особливості ціноутворення у різних сферах економіки				
Тема 8. Стратегії ціноутворення.	6	2		4
Тема 9. Ціноутворення і проблеми еквівалентності обміну в АПК.	6	2	2	2
Тема 10. Встановлення цін на взаємопов'язані товари і нелінійне ціноутворення	4	2		2
Тема 11. Ціни і ціноутворення в зовнішній торгівлі	6	2		4
Тема 12. Основи біржового ціноутворення	6	2	2	2
Тема 13. Ціноутворення у торгівельній діяльності	6	2	2	2
Тема 14. Особливості ціноутворення за умов цифровізації торгівлі	6	2	2	2
Тема 15. Моніторинг та контроль цін	6	2		4
Разом за змістовим модулем 2	46	16	8	22
Усього годин	90	30	12	48

5. Теми лекційних, практичних занять та зміст самостійного вивчення

№ теми	№ заняття	Вид навчальної діяльності	Назва теми	Кількість годин
			Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ціноутворення	44
1.	1	лекція 1	Теоретичні основи ціни та ціноутворення	2
		самостійне вивчення	Вклад українських вчених у розвиток теорій цінності товарів.	4
2.	2	лекція 2	Аналіз попиту і оцінка його еластичності	2
		самостійне вивчення	Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту за доходом. Прогнозування зміни попиту при зміні ціни. Практичні методи визначення попиту і його цінової еластичності. Особливості сприйняття ціни споживачами.	2
	3	практичне заняття 1	Проведення розрахунків з визначення еластичності попиту за різними параметрами.	2
3.	4	лекція 3	Види цін та їх класифікація	2
		самостійне вивчення	Регульовані ціни та їх характеристика. Види регулювання цін на продукцію агропромислового сектору економіки України на сучасному етапі – положення законів України та практики їх реалізації (мінімальні та максимальні ціни на об'єкти цінового регулювання на ринку зерна, і т.п.).	4
4.	5	лекція 4	Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні	2
		самостійне вивчення	Заставні операції на аграрному ринку. Ретроспектива введення заставних цін на ринку зерна України, світова практика застосування заставного механізму регулювання цінової ситуації на аграрному ринку. Регулювання цін на продовольство.	4
5.	6	лекція 5	Світовий досвід державного регулювання цін	2
		самостійне вивчення	Цільові ціни (гарантовані ціни). Заставні операції Товарно-кредитної корпорації (ТКК), прямі платежі фермерам, заходи з регулювання розмірів сільськогосподарського виробництва.	4
6.	7	лекція 6	Структура ціни. Витрати, прибуток та інші елементи ціни.	2
		самостійне вивчення	Витрати, що не включаються до собівартості продукції.	4
7.	8	лекція 7	Основні методи ціноутворення.	2
		самостійне вивчення	Характеристика методів, моделей, етапів формування цін в залежності від стратегії учасника ринку. Трансформація категорій «витрати» та «ціна» в теорії і практиці господарчої діяльності	2
	9	практичне заняття 2	Розрахунок складу та структури ціни з урахуванням різних методів ціноутворення	2

			Змістовий модуль 2. Особливості ціноутворення у різних сферах економіки	46
8.	10	лекція 8	Стратегії ціноутворення.	2
		самостійне вивчення	Стратегія низьких цін; стратегія цінового лідера; стратегія конкурентних цін; стратегія нестабільних цін	4
9.	11	лекція 9	Ціноутворення і проблеми еквівалентності обміну в АПК.	2
		самостійне вивчення	Причини диспаритету цін в Україні, його динаміка та сучасний стан. Дані співвідношення цін на конкретні види товарів. Шляхи подолання диспаритету цін та встановлення раціонального співвідношення цін на сільськогосподарську продукцію та промислову продукцію (послуги), спожиту аграрним сектором.	2
	12	практичне заняття 3	Розрахунок цін на сільськогосподарську продукцію.	2
10.	13	лекція 10	Встановлення цін на взаємопов'язані товари і нелінійне ціноутворення	2
		самостійне вивчення	Обґрунтування пакетного ціноутворення. Економічні підстави для нелінійного ціноутворення. Знижки за кількість придбаного товару.	2
11.	14	лекція 11	Ціни і ціноутворення в зовнішній торгівлі	2
		самостійне вивчення	Сертифікат походження зовнішньоторговельної діяльності. Митна політика інших цін. Ціноутворення у магазинах безмитної торгівлі.	4
12.	15	лекція 12	Основи біржового ціноутворення	2
		самостійне вивчення	Правила тлумачення торговельних термінів Міжнародною торговою палатою – ІНКОТЕРМС. Умови поставок, як базовий елемент біржового ціноутворення.	2
	16	практичне заняття 4	Розрахунок франко цін та цін біржової торгівлі.	2
13.	17	лекція 13	Ціноутворення у торговельній діяльності	2
	18	практичне заняття 5	Розрахунок цін у торгівлі	2
		самостійне вивчення	Ціни комісійної торгівлі. Позначення цін.	2
14.	19	лекція 14	Особливості ціноутворення в умовах цифровізації торгівлі	2
		самостійне вивчення	Витрати пов'язані зі створенням Інтернет-магазину: створення веб-сайту, доступ в Інтернет, хостинг, реєстрація доменного імені, дизайн сайту і т.д. ; витрати на залучення і підтримку споживачів; витрати на рекламу; витрати, пов'язані з вибором платіжної системи; витрати на доставку товару покупцеві, тощо.	2
	20	практичне заняття 6	Розрахунок цін в електронній комерції	2
15.	21	лекція 15	Моніторинг та контроль цін	2
		самостійне вивчення	Досвід США щодо формування системи відстеження цін в аграрному секторі: діяльність служби сільськогосподарського маркетингу Міністерства сільського господарства та федеральних служб США, Сільськогосподарський акт маркетингу, програма	4

			ринкових новин. Практика збору інформації про аграрний ринок в Німеччині, Румунії, Болгарії, Чехії та ін. країнах.	
Всього по курсу годин: лекції 30, практичні 12, самостійна робота 48				90

6. Індивідуальні завдання

№ з/п	Тема дисципліни	Вид завдання (реферати, дослідницькі, розрахункові роботи тощо)	Календарні строки і форма контролю
1	Теорія попиту та пропозиції.	реферат	лютий
2	Теорія трудової вартості.	дослідницька робота	лютий
3	Система цін і ознаки, покладені в її основу.	дослідницька робота	лютий
4	Перехресна еластичність попиту.	реферат	лютий
5	Класифікаційні фактори в системі цін.	дослідницька робота	лютий
6	Регульовані ціни та їх характеристика.	реферат	лютий
7	Форми і методи державного регулювання цін.	реферат	лютий
8	Вимоги міжнародної спільноти, щодо механізмів регулювання ринку.	реферат	лютий
9	Етапи розвитку Спільної аграрної політики Євросоюзу.	реферат	лютий
10	Витрати підприємства як основа формування ціни.	реферат	лютий
11	Класифікація витрат за елементами.	реферат	березень
12	Характеристика методів, моделей, етапів формування цін в залежності від стратегії	реферат	березень
13	учасника ринку.	реферат	березень
14	Витратні методи ціноутворення.	реферат	березень
15	Поділ витрат на постійні та змінні.	дослідницька робота	березень
16	Класифікація стратегій ціноутворення в залежності від цілей ціноутворення	реферат	березень
17	Стратегія диференційованих цін	реферат	березень
18	Інфляція та ціноутворення.	реферат	березень
19	Шляхи подолання диспаритету цін та встановлення раціонального співвідношення цін на сільськогосподарську продукцію та промислову продукцію (послуги), спожиту аграрним сектором.	реферат	березень
20	Основні біржі, які є орієнтиром при формуванні цін на основні види сільськогосподарської продукції.	реферат	березень
21	Моделі електронної комерції та особливості ціноутворення в залежності від обраної моделі.	дослідницька робота	квітень
22	Значення системи цінового моніторингу.	реферат	квітень
23	Досвід США щодо формування системи відстеження цін в аграрному секторі: діяльність служби сільськогосподарського маркетингу Міністерства сільського господарства та федеральних служб США,	реферат	квітень
24	Спроби організації системи моніторингу цін в Україні: проблеми та недоліки.	дослідницька робота	квітень
25	Функціонування Державної інспекції з контролю за цінами, Антимонопольного комітету України, Державної податкової адміністрації України: завдання, компетенція, права.	реферат	квітень

7. Перелік питань на екзамен

1. Ціна як інструмент економіки.
2. Теорія попиту та пропозиції.
3. Теорія трудової вартості.
4. Теорія граничної корисності.
5. Поняття та сутність ціноутворення, принципи ціноутворення.
6. Система цін і ознаки, покладені в її основу.
7. Вклад українських вчених у розвиток теорій цінності товарів.
8. Цінова еластичність попиту: її види і способи визначення.
9. Застосування цінової еластичності попиту в ціноутворенні.
10. Перехресна еластичність попиту.
11. Еластичність попиту за доходом.
12. Класифікаційні фактори в системі цін.
13. Вільні ціни та їх різновиди
14. Регульовані ціни та їх характеристика.
15. Види регулювання цін на продукцію агропромислового сектору.
16. Поняття державного цінового регулювання та його цілі.
17. Форми і методи державного регулювання цін.
18. Державне регулювання цін монопольних утворень.
19. Контроль за дотриманням державної дисципліни цін.
20. Види цінового регулювання на сільськогосподарську продукцію та продовольство.
21. Практика державного регулювання цін.
22. Вимоги міжнародної спільноти, щодо механізмів регулювання ринку.
23. Основні заходи державної підтримки сільського господарства в Світовій організації торгівлі, згідно "Угоди про сільське господарство".
24. Етапи розвитку Спільної аграрної політики Євросоюзу.
25. Заставні операції Товарно-кредитної корпорації (ТКК), прямі платежі фермерам, заходи з регулювання розмірів сільськогосподарського виробництва.
26. Функції ціни.
27. Витрати підприємства як основа формування ціни.
28. Собівартість, її склад та види. Елементи системи калькулювання. Методи калькулювання продукції.
29. Класифікація витрат за елементами.
30. Витрати, що не включаються до собівартості продукції.
31. Основні складові ціни та методи ціноутворення.
32. Характеристика методів, моделей, етапів формування цін в залежності від стратегії учасника ринку.
33. Трансформація категорій «витрати» та «ціна» в теорії і практиці господарчої діяльності.
34. Суть методики ціноутворення.
35. Витратні методи ціноутворення.
36. Метод беззбитковості та цільового прибутку.
37. Поділ витрат на постійні та змінні.
38. Методи ціноутворення з орієнтацією на попит.
39. Методи ціноутворення з орієнтацією на конкуренцію.
40. Класифікація стратегій ціноутворення в залежності від цілей ціноутворення підприємства (фірми).
41. Стратегія високих цін або "збирання вершків"
42. Стратегія диференційованих цін
43. Стратегія пільгових цін.
44. Стратегія дискримінаційних цін.

45. Інфляція та ціноутворення.
46. Фактори, що спричиняють інфляцію, а також наслідки.
47. Диспаритет цін на сільськогосподарську продукцію та продукцію, спожиту аграрним сектором
48. Визначення паритету цін, формула розрахунку паритетної ціни, місце індексів цін в системі їх встановлення.
49. Шляхи подолання диспаритету цін та встановлення раціонального співвідношення цін на сільськогосподарську продукцію та промислову продукцію (послуги), спожиту аграрним сектором.
50. Форми взаємозалежності товарів.
51. Загальні умови та цілі встановлення цін на взаємозамінні товари.
52. Метод цінових ліній.
53. Економічне обґрунтування диференціації цін.
54. Обґрунтування пакетного ціноутворення.
55. Види цін у зовнішній торгівлі.
56. Механізм розрахунку експортних цін.
57. Митне регулювання ціноутворення.
58. Особливості визначення митної вартості.
59. Особливості укладання зовнішньоторговельних контрактів.
60. Розглядаються сутність, цілі і методи біржового котирування цін.
61. Основні біржі, які є орієнтиром при формуванні цін на основні види сільськогосподарської продукції.
62. Котирування цін, як основний елемент ринкового ціноутворення.
63. Умови поставок, як базовий елемент біржового ціноутворення.
64. Загальні правила торговельної діяльності.
65. Методи формування цін торговими підприємствами.
66. Ціноутворення у громадському харчуванні.
67. Ціни комісійної торгівлі. Позначення цін.
68. Функціонування електронної комерції в Україні.
69. Переваги та недоліки використання електронного бізнесу.
70. Моделі електронної комерції та особливості ціноутворення в залежності від обраної моделі.
71. Віртуальний магазин (крамниця), віртуальна вітрина.
72. Витрати пов'язані зі створенням Інтернет-магазину: створення веб-сайту, доступ в Інтернет, хостинг, реєстрація доменного імені, дизайн сайту і т.д. ; витрати на залучення і підтримку споживачів; витрати на рекламу; витрати, пов'язані з вибором платіжної системи; витрати на доставку товару покупцеві, тощо.
73. Значення системи цінового моніторингу.
74. Поняття цінового моніторингу.
75. Досвід США щодо формування системи відстеження цін в аграрному секторі: діяльність служби сільськогосподарського маркетингу Міністерства сільського господарства та федеральних служб США,
76. Спроби організації системи моніторингу цін в Україні: проблеми та недоліки.
77. Здійснення контролю за цінами в Україні.
78. Функціонування Державної інспекції з контролю за цінами, Антимонопольного комітету України, Державної податкової адміністрації України: завдання, компетенція, права.
79. Штрафи та інші фінансові та не фінансові санкції за порушення дисципліни цін.

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Ціноутворення» у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, демонстрація, ілюстрація, навчальна

дискусія, диспут, самостійне виконання практичних завдань, розв'язування задач, виконання вправ.

9. Контроль результатів навчання

9.1. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль знань здобувачів освіти здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни є:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- модульні контрольні роботи у формі тестування;
- презентації та вступи на заняттях здобувачів освіти;
- екзамен.

Зміст курсу дисципліни «Ціноутворення» поділений на 3 змістових модулі. Кожний модуль включає в себе лекції, практичні заняття та самостійну роботу здобувачів освіти і завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входить теми 1-5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – тема 6-10, у змістовий модуль 3 (ЗМ3) – теми 11-15

Після завершення відповідного змістового модуля проводяться *модульні контрольні роботи (МКР)*. До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу в т. ч. і матеріал, призначений для самостійного вивчення, виконали практичні роботи, відпрацювали семінарські заняття.

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування, та середній рейтинг виконання практичних робіт і відпрацювання семінарських занять.

Участь здобувачів освіти в контрольних заходах обов'язкова. МКР проводиться у письмовій тестовій формі, тестові завдання обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання здобувачами освіти. Здобувач освіти, який не виконав вимоги щодо самостійної роботи чи будь якого іншого виду навчальної діяльності, не допускається до складання МКР і даний модуль йому не зараховується.

Семестрові бали (семестровий рейтинг) здобувач освіти отримує як середнє арифметичне рейтингових балів усіх шістьох змістових модулів.

Оцінка навчальної успішності здобувачів освіти здійснюється під час семестрового оцінювання у формі екзамену, який передбачає виконання тестових завдань та вирішення практичного завдання чи розв'язування задачі.

9.2. Критерії оцінювання результатів навчання

- Критерії оцінювання модульної контрольної роботи, усних і письмових відповідей на питання, виконання практичних робіт, доповідей на семінарських заняттях, виконання курсової роботи – від 0 до 50 балів:
- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання; розрахунки, зроблені без помилок, проведено повний аналіз, відображена власна позиція – **48-50 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання чи/та розрахунки, зроблені з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **45-47 балів**;
- відповідь не дає повного розкриття питання, не проведено повний аналіз результатів розрахунків, немає власної позиції – **42-44 балів**;
- неповне розкриття питання, доведені до завершення розрахунки але не зроблено їх аналіз; загалом наявні достатні знання – **38-41 балів**;
- питання розкрито фрагментарно, наявні фактологічні помилки під час викладу чи/та помилки під час проведення розрахунків – **34-37 балів**;
- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі та проведенні розрахунків – **30-33 балів**;

- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-30 балів**;
відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

Оцінювання за формами контролю

	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Заліковий модуль 5	Заліковий модуль 6	Заліковий модуль 7 (екзамен)	Разом
%	10	10	10	10	10	10	40	100
Мінімум	0	0	0	0	0	0	0	0
Максимум	50	50	50	50	50	50	50	50

Шкала оцінювання

Відсоток правильних відповідей	Рейтинг за п'ятдесятибальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Запис у заліковій книжці здобувача освіти та відомості	Оцінка за дванадцятибальною шкалою
97-100	49-50	5	відмінно	12
93-96	47-48	5	відмінно	11
90-92	45-46	5	відмінно	10
85-89	43-44	4	добре	9
80-84	40,41,42	4	добре	8
75-79	38,39	4	добре	7
69-74	35,36,37	3	задовільно	6
65-68	33-34	3	задовільно	5
60-64	30,31,32	3	задовільно	4
менше 60	0-29	2	задовільно	2

10. Методичне забезпечення

1. Витяг з навчального плану
2. Навчальна (типова) програма
3. Робоча навчальна програма
4. Плани занять
5. Конспект лекцій з дисципліни
6. Завдання для обов'язкової контрольної роботи
7. Інструкційно-методичні матеріали до практичних занять
8. Інструкційно-методичні матеріали до самостійної роботи
9. Питання до модульних контрольних робіт
10. Контрольні завдання до заліків з модулів
11. Питання до екзамену
12. Екзаменаційні білети
13. Роздавальний матеріал

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
5. Про захист споживчого ринку в Україні: Закон України від 25.06.1991 № 1255. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-12#Text>
6. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
7. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 № 698-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
9. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
10. Верховна Рада України URL : <http://www.rada.kiev.ua>
11. Кабінет міністрів України URL : <http://www.kmu.gov.ua>
12. Міністерство економіки України. Новини. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
13. Міністерство аграрної політики і продовольства України. Новини. URL : <https://minagro.gov.ua/ua>
14. Законодавство України URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
15. Колесников О. В. Ціноутворення. Навч. пос. Київ. Центр учбової літератури, 2017. 144 с.
16. Стасіневич С.А. Ціна і ціноутворення: навч. посібник. Київ. ЦП"КОМПРИНТ". 2013. 230 с.
17. Шпичак О.М., Стасіневич С.А., Боднар О.В. Ціна і ціноутворення на агропродовольчу продукцію. Навчальний посібник. Київ. ННЦ ІАЕ, 2019. 238 с.
18. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: Навч. пос. Київ. Кондор. 2015. 214с.
19. Шалева О. І. Електронна комерція. Навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури, 2018. 216 с.

Допоміжні

20. Боднар О. В. Наукові аспекти моніторингу цін і витрат на продукцію рослинництва. Управління розвитком, 2016. №2 (184), с. 108-115.
21. Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Іваннікова Н.А. та ін. Основи ціноутворення: Навчальний посібник.- К.: Кондор, 2007 р. – 252 с.
22. Дяченко, Ю. А. Нормативно-правове забезпечення ціноутворення на сільськогосподарську продукцію. Причорноморські економічні студії, 2017, 13 (2): 34-38.
23. Гуда, Н. Е. Економічна суть ціни та ціноутворення в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка та держава, 2019, №5, С. 106-110.
24. Кулага, Е. Правові аспекти державного регулювання ціноутворення в Україні. Підприємництво, господарство і право, 2017, 6: 158-162.
25. Мазур О.Є. Ринкове ціноутворення. Навчальний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 480 с.
26. Наторіна, А. О. Ландшафт традиційного ритейлу в умовах цифровізації. Економічний форум,

2018, 3: 130-133.

27. Панкратова Л.Л. Структурні особливості формування цін на молоко в продовольчому ланцюгу. Економіка і прогнозування. 2018. №3. с.116- 123.
28. Панкратова Л.Л. Витрати на виробництво молока як чинник його конкурентоспроможності. Економіка АПК. 2019. № 8. с. 46–52.
29. Панкратова Л.Л. Функціонування та розвиток ринку молока в Ізраїлі. Науково-практичне видання. К. : ННЦ ІАЕ, 2014. – 40 с.
30. Подлевська, О. М. Принципи ціноутворення в електронній комерції. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування, 2019, 1 (65): 311-317.
31. Риндін-Баранов С.С., Романчик Т.В. Аналіз методичних положень щодо формування цін. Економіка. 2019. № 1 (2).
32. Чичуліна, К. В. Конспект лекцій з дисципліни «Ціни і ціноутворення». 2017.
33. Шпичак О.М. Проблеми ціноутворення в контексті купівельної спроможності населення та інфляційних процесів . Економіка АПК. 2016. № 6. С. 59
34. Шпичак О.М. Економіко-організаційні неузгодженості взаємовідносин у продуктових ланцюгах в умовах інфляційно-девальваційних процесів: напрями врегулювання . Економіка АПК. 2015. № 6 - С. 85-90.